

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ІВАНА ПУЛЮЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Микола МИТНИК

« 21 червня » 2023 р.

ПРОГРАМА
співбесіди з «Історії України»
для вступу на навчання
для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Голова предметної комісії

_____ Андрій КРИСЬКОВ

Тернопіль, 2023

Вступне випробування у вигляді співбесіди з історії України для вступу на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти або освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра до університету проводяться для категорій вступників визначених Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 15 березня 2023 року № 276 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році» та Правилами прийому до Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя у 2023 році.

ПОЯСНЕННЯ

до співбесіди з дисципліни «Історія України» у 2023 році для вступу у Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Призначення співбесіди з дисципліни «Історія України»:

- виявити та оцінити рівень підготовки вступника з дисципліни «Історія України» за програмою НМТ (ЗНО);
- оцінити готовність вступника до подальшого навчання в ТНТУ.

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Програма укладена на основі чинної програми НМТ (ЗНО) з історії України.

Метою програми є надання допомоги абітурієнтам для підготовки до співбесіди з історії України у 2023 р.

Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1556–1561 рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої відомої Січі; 1569 р. – Люблінська унія: утворення Речі Посполитої; 1586 р. – утворення першої братської (слов`яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р. – Берестейська церковна унія: утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ); • персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького, Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького; • значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клейноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література»; • історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія – 1556–1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа – кінець XVI ст. <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення;	<p>Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри. • характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі культури; військово-політичну організацію козацтва; діяльність православних братств; становище православної церкви; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини та наслідки Люблінської та Берестейської уній, перших козацьких повстань; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	
---	--

Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного на м. Москва; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. – Куруківська угода; 1632 р. – «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637–1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні; • персоналії: Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича, Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили; • значення понять і термінів: «панщина», «фільварок», «Золотий спокій»; • історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів: церква Успіння – 1591–1629 рр., вежа Корнякта – 1573–1578 рр., каплиця Трьох Святителів – 1578 р.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця – кінець XVI ст., будинок Корнякта – 1580 р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» – 1574 р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів: каплиця Боїмів – 1609–1617 рр.; портрет 	<p>Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620–1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...». Культура. Відновлення православної церковної ієрархії 1620 р. Духовність.</p>

Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного» – 1622 р.; замок у с. Підгірці (Львівська область) – 1635–1640 рр.; Іллінська церква у с. Суботів – 1653 р.

Уміє:

- встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; воєводства Речі Посполитої на українських землях;
- характеризувати політичне та соціально-економічне становище в українських землях, становище православної та греко-католицької церков; діяльність та здобутки вказаних персоналій;
- визначати наслідки «доби героїчних походів козацтва» перших десятиліть XVII ст., козацьких повстань 1620–1630-х рр.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва. Зборівський договір; 1651 р. – Берестецька битва. Білоцерківський договір; 1652 р. – Батозька битва; 1653 р. – Жванецька облога. Кам'янецький договір; 1654 р. – Переяславська рада; українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. – московсько-польське Віленське перемир'я; • персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Адама Кисіля; • значення понять і термінів: «національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення». 	<p>Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.</p>

Уміє:

- встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни;
- характеризувати відносини Війська Запорозького з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією та Трансильванією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-московського договору 1654 р.; діяльність вказаних персоналій;
- визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи;
- пояснювати наслідки й значення найважливіших битв війни та договорів у розгортанні національно-визвольної боротьби;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Козацька Україна наприкінці 50 – 80-х рр. XVII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1658 р. – Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівське перемир'я; 1669 р. – Корсунська угода, визнання правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681 р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові; • персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича; 	<p>Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 – 80-х рр. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи», «змосковщення». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Польщі; • характеризувати зміст політичних угод, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя; діяльність вказаних персоналій; • визначати причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	
---	--

Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1708 р. – українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. – зруйнування московитськими військами Чортомлицької Січі, Полтавська битва; 1710 р. – «Конституція...» Пилипа Орлика; 1713 р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі; • персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія, Костя Гордієнка, Пилипа Орлика, Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Феофана Прокоповича, Дмитра Туптала (Ростовського); 	<p>Гетьманщина в 1687–1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702–1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 – 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської</p>

<ul style="list-style-type: none"> • значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис»; • історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства Вільгельма Гондіуса – середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в м. Чернігів – 1679–1689 рр.; Покровський собор у м. Харків – 1689 р.; Ікона «Покров Богородиці» (з портретом гетьмана Богдана Хмельницького) – перша половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква – 1692–1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ – 1696–1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці – 1732 р.; ікона «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський авторства Йова Кондзелевича; гравюра «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» авторства Івана Мигури – 1706 р. <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі українські землі, у складі різних держав; території, підвладні гетьманам Лівобережної України, події Північної війни на території України; • характеризувати діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст основних положень «Конституції...» Пилипа Орлика; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни, наслідки Полтавської битви для українських земель; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	<p>колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734–1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність.</p>
---	--

Українські землі в другій половині XVIII ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p>	<p>Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність</p>

- дати подій: 1764 р. – остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780–1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії; 1783 р. – закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783 р. – підкорення російською імперією Кримського ханства;
- персоналії: Кирила Розумовського, Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, Івана Гонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Максима Березовського, Дмитра Бортнянського, Івана Григоровича-Барського;
- значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина»;
- історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м. Львів – 1746–1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ – 1747–1757 рр.; ратуша в м. Бучач – 1751 р.; Покровська церква в м. Київ – 1766 р.; Троїцький собор авторства Якіма Погрібняка у м. Новомосковськ – 1773–1778 рр.; Успенський собор Почаївської лаври – 1771–1783 рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин – 1799–1803 рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця авторства Йоганна Пінзеля на фасаді собору святого Юра у м. Львів.

Уміє:

- встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі у складі різних держав; територіальні зміни, що відбулися на українських землях унаслідок поділів Речі Посполитої, російсько-турецьких війн (1768–1774, 1787–1791 рр.), ліквідації Кримського ханства (1783), території охоплені гайдамацьким і опришківським рухами, Коліївщиною;
- характеризувати основні напрями політики російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, територіально-адміністративний устрій та господарське життя Нової (Підпільненської) Січі, політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель; діяльність та здобутки вказаних персоналій;
- визначати причини та наслідки гайдамацького й опришківського рухів, скасування гетьманства, ліквідації Запорозької Січі, поділів Речі Посполитої, приєднання земель

Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Гайдамацький та опришківський рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

Правобережної України та Кримського ханства до росії; <ul style="list-style-type: none"> • пояснювати значення Гетьманщини та Запорозької Січі в історії України; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	
--	--

Українські землі у складі російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1798 р. – видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку; 1830–1831 рр. – польське визвольне повстання; 1840 р. – перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846–1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства; • персоналії: Івана Котляревського, Йосипа Гладкого, Устима Кармалюка, Миколи Гулака, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша; • значення понять і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії, територіальні зміни, що відбулися внаслідок російсько-турецької війни 1806–1812 рр.; • характеризувати асиміляційну політику російської імперії щодо України, економічний розвиток і соціальні відносини, початок національного відродження, поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини, значення національного відродження, діяльності Кирило- 	<p>Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі російської імперії. Початок українського національного відродження: періоди та їх особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.</p>

Мефодіївського братства;

- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1816 р. – створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священиків; 1833–1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1837 р. – видання «Русалки Дністрової»; 1848 р. – скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька»; • персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Івана Лучкая, Лук'яна Кобилиці; • значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії; • характеризувати перебіг українського національного руху під час революції 1848–1849 рр. в Австрійській імперії; політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки; початок національного відродження, форми соціального протесту населення; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати наслідки, значення подій 1848–1849 рр., причини та значення українського національного руху в західноукраїнських землях; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.	<p>Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848–1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848–1851 рр.). Досвід парламентаризму.</p>

Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1805 р. – відкриття університету в м. Харків; 1834 р. – відкриття університету в м. Київ; 1839 р. – ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі; • персоналії: Дмитра Бантиш-Каменського, Ізмаїла Срезневського, Василя Каразіна, Петра Гулака-Артемовського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського; • значення понять і термінів: «романтизм», «класицизм»; • історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету – 1837–1843 рр.; картина «Дівчина з Поділля» авторства Василя Тропініна; картини «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна» авторства Тараса Шевченка; пам'ятник князю Володимиру в м. Київ – 1850–1853 рр.; пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса авторства Івана Мартоса – 1828 р.; картина «Садиба Г. С. Тарновського в Качанівці» авторства Василя Штернберга – 1837 р. <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати основні явища і процеси розвитку культури; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII – першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	<p>Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.</p>

Українські землі у складі російської імперії в другій половині XIX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 19 лютого 1861 р. – царський маніфест про скасування кріпосного права в російській імперії; 1863 р. – Валуєвський циркуляр; 1863–1864 рр. – польське національно-визвольне повстання; 1876 р. – Емський указ; • персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспринського; • значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати основний зміст реформ 1860–1870-х рр. та особливості їх проведення на українських землях, зміни в соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси модернізації; національний рух на українських землях у складі російської імперії, національну політику Росії; діяльність та здобутки вказаних персоналії; • визначати наслідки Кримської війни для України, наслідки реформ 1860–1870-х рр., Валуєвського циркуляру та Емського указу; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>Події Кримської війни 1853–1856 рр. на українських землях та поразка російської імперії. Реформи 1860–1870-х рр. і процеси модернізації в Україні.</p> <p>Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873–1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.</p>

Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1868 р. – створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873 р. – створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892 р. – Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної 	<p>Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло»,</p>

<p>партії; 1899 р. – створення Української національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії;</p> <ul style="list-style-type: none"> • персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича; • значення понять і термінів: «трудова міграція», «кооперація», «москвофіли», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., зміни в соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху; діяльність «Просвіти» та Наукового товариства імені Тараса Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини та наслідки трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху; особливості українського національного руху, місце і роль провідних діячів західноукраїнських земель в українському національному русі другої половини XIX ст.; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>«Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.</p>
---	---

Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. – відкриття Чернівецького університету; • персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя, Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Івана Карпенка-Карого, Марка Кропивницького, Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії 	<p>Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.</p>

Крушельницької, Миколи Пимоненка, Сергія Васильківського, Миколи Терещенка, Богдана Ханенка;

- значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм»;
- історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м. Чернівці – 1864–1873 рр.; Володимирський собор у м. Київ – 1862–1896 рр.; будівля оперного театру в м. Одеса – 1883–1887 рр.; будинок з химерами в м. Київ – 1901–1903 рр.; будинок Полтавського губернського земства – 1903–1908 рр.; будинок страхового товариства «Дністер» у м. Львів – 1905–1906 рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому авторства Михайла Микешина в м. Київ – 1888 р.; картина «Святочне Ворожіння» авторства Миколи Пимоненка – 1888 р.; картина «Козаки в степу» авторства Сергія Васильківського – 1890 р.; картина «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» авторства Іллі Рєпіна – 1880–1891 рр.; картина «Портрет Лесі Українки» авторства Івана Труша – 1900 р.; картина «Дівчина в червоному капелюсі» авторства Олександра Мурашка – 1902–1903 рр.

Уміє:

- встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини ХІХ – початку ХХ ст., розвиток освіти, науки, літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру; діяльність та здобутки вказаних персоналій;
- визначати умови розвитку культури в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Українські землі у складі російської імперії в 1900–1914 рр.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
Учень/учениця знає:	Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна

<ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1900 р. – створення Революційної української партії (РУП), першої політичної партії Наддніпрянської України; 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1905 р. – створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти»; • персоналії: Євгена Чикаленка, Іллі Шрага, Миколи Міхновського, Вячеслава Липинського; • значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк», «революція». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати особливості економічного та соціального розвитку (процес монополізації, розвитку сільського господарства, утворення українських політичних партій, розвитку самостійницької і автономістської течій в національному русі), національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905–1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах росії, особливості проведення аграрної реформи Петра Столипіна, особливості її запровадження в Україні; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати основні тенденції політичного, соціально-економічного розвитку українських земель у складі російської імперії на початку ХХ ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907–1914 рр.; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907–1914 рр.</p>
---	---

Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900–1914 рр.

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1900 р. – обрання Андрея Шептицького митрополитом греко-католицької церкви; 1907 р. – впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків; 	<p>Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив греко-католицької церкви на</p>

<ul style="list-style-type: none"> • персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського; • значення понять і термінів: «загальне виборче право». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність політичних партій, національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт»; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини активізації політичного руху на початку ХХ ст., його результати, роль Андрея Шептицького в піднесенні національного життя; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель.</p>
---	--

Україна в Першій світовій війні

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України; 1914 р. – Галицька битва; 1915 р. – утворення Загальної української ради; 1916 р. – Брусиловський прорив; • персоналії: Костя Левицького, Дмитра Донцова, Андрія Жука, Михайла Галушинського, Вільгельма Франца фон Габсбурга-Лотрінгена (Василя Вишиваного); • значення понять і термінів: «світова війна», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; 	<p>Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз визволення України. Загальна українська рада. Военні дії на території України в 1914–1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини</p>

<ul style="list-style-type: none"> • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі військові події на території України в 1914–1917 рр., бойовий шлях Українських січових стрільців (УСС), Галицько-Буковинське генерал-губернаторство; • характеризувати територіально-політичні плани ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально-економічне становище населення в роки війни; діяльність вказаних персоналій; • визначати політичні та соціально-економічні наслідки війни для українського суспільства; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>на українських землях у 1914–1917 рр.</p>
---	--

Початок Української революції

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради (УЦР); квітень 1917 р. – Всеукраїнський національний конгрес; червень 1917 р. – I Універсал УЦР; липень 1917 р. – II Універсал УЦР; листопад 1917 р. – III Універсал УЦР; 22 (9) січня 1918 р. – IV Універсал УЦР, проголошення незалежності Української Народної Республіки (УНР); січень 1918 р. – бій біля станції Крути; січень (лютий) 1918 р. – Берестейський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу; • персоналії: Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Сергія Єфремова, Петра Болбочана, Номана Челебіджіхана; • значення понять і термінів: «автономізація», «самостійники», «універсали Української Центральної Ради», «Генеральний Секретаріат», «Вільне козацтво», «курултай». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; 	<p>Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі територію УНР згідно з III Універсалом УЦР; напрямки наступу більшовиків під час першої війни Росії з УНР; територію УНР за Брестським мирним договором; • характеризувати діяльність УЦР, українських партій; основні положення Універсалів УЦР; взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією; боротьбу за владу в Києві в жовтні – листопаді 1917 р.; ультиматум Раднаркому; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини Української революції, її характер; роль «Всеукраїнських з'їздів рад» у містах Київ та Харків; причини та наслідки першої війни більшовицької Росії з УНР; здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі; • пояснювати історичне значення Універсалів УЦР; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.</p>
---	--

Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади Павла Скоропадського; 1 листопада 1918 р. – Листопадовий зрив у Львові; 13 листопада 1918 р. – проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР); листопад 1918 р. – заснування Української академії наук (УАН); 14 листопада 1918 р. – утворення Директорії; 22 січня 1919 р. – проголошення Акту злуки УНР та ЗУНР; грудень 1919 – травень 1920 рр. – Перший Зимовий похід армії УНР; квітень 1920 р. – Варшавська угода; березень 1921 р. – Ризький мирний договір; 1921 р. – утворення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); листопад 1921 р. – Другий Зимовий похід армії УНР; 	<p>Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р.</p>

- персоналії: Павла Скоропадського, Дмитра Вітовського, Євгена Петрушевича, Симона Петлюри, Нестора Махна, Никифора Григор'єва, Василя Липківського, Григорія Нарбута, Івана Кавалерідзе, Володимира Вернадського;
- значення понять і термінів: «Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм», «червоний терор», «інтервенція», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа», «автокефальна церква»;
- історично-культурні пам'ятки: пам'ятник Тарасові Шевченку авторства Івана Кавалерідзе в м. Ромни – 1918 р.; картина «Еней та його військо» авторства Григорія Нарбута – 1919 р.

Уміс:

- встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі територію Української Держави Павла Скоропадського; хід воєнних дій на території України в 1918–1921 рр.;
- характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана Павла Скоропадського, Директорії УНР, ЗУНР, Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), зміст Варшавська угода між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918–1920 рр.; діяльність та здобутки вказаних персоналій;
- визначати причини гетьманського перевороту та падіння влади гетьмана Павла Скоропадського; особливості внутрішньої та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини та наслідки українсько-польської війни та підписання Симоном Петлюрою Варшавської угоди; причини поразки Української революції;
- пояснювати історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки УНР та ЗУНР);
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми;
- візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки.

Політика Воєнного комунізму. Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Повстання Никифора Григор'єва. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919–1922 рр.). Культура та духовність

Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні (1921–1928 рр.)

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1921–1923 рр. – масовий голод в Україні; 1922 р. – входження УСРР до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР); 1923 р. – початок політики «коренізації», «українізації» в УСРР; 1925 р. – проголошення курсу на індустріалізацію; • персоналії: Олександра Шумського, Миколи Хвильового, Михайла Волобуєва; • значення понять і термінів: «тоталітарний режим», «нова економічна політика (неп)», «коренізація», «українізація», «індустріалізація»; • історично-культурні пам'ятки: літографія «Гуцул з квіткою», естамп «Карпатська мати» авторства Василя Касіяна – 1923 р.; картина «Життя»: триптих («Любов. Сім'я. Повернення») авторства Федора Кричевського – 1925–1927 рр.; будівля Держпрому в м. Харків – 1925–1928 рр. <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921–1928 рр.; • характеризувати складові непу, процес стабілізації економічного й соціального життя в Україні; національну, релігійну та церковну політику в Україні, коренізацію/українізацію та її наслідки, особливості української культури; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні; коренізації/українізації, її вплив на суспільство та українську культуру; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	<p>Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. Неп в УСРР. Входження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура. Духовне життя.</p>

Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні (1929–1939 рр.)

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1928/1929–1932 рр. – перша п’ятирічка; 1928 р. – судовий процес у Шахтинській справі; 1929 р. – початок насильницької колективізації; 1930 р. – судовий процес у справі Спілки визволення України (СВУ); 1932–1933 рр. – Голодомор в Україні; 1934 р. – перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; 1937 р. – ухвалення Конституції УРСР; 1937–1938 рр. – «Великий терор»; • персоналії: Павла Вірського, Григорія Верьовки, Казимира Малевича, Михайла Бойчука, Леся Курбаса, Олександра Довженка; • значення понять і термінів: «п’ятирічка», «форсована індустріалізація», «колективізація», «хлібозаготівля», «репресії», «розкуркулення», «закон про п’ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «розстріляне відродження», «ГУТАБ», «паспортна система», «соціалістичний реалізм»; • історично-культурні пам’ятки: картина «Бій Богуна з Чарнецьким під Монастирищем в 1653 р.» авторства Миколи Самокиша – 1931 р.; будівля Верховної Ради УРСР у м. Київ – 1936–1939 рр. <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі основні індустріальні об’єкти, побудовані в роки перших п’ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору; • характеризувати сутність політики форсованої індустріалізації та насильницької колективізації; взаємозв’язок між складовими політики сталінського тоталітарного режиму (індустріалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в соціальній структурі населення, особливості культурного життя періоду; діяльність та здобутки вказаних персоналій; 	<p>Форсована індустріалізація, насильницька колективізація. Примусові хлібозаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання. Політичні процеси 1920-х – початку 1930-х рр. Згорання українзації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • визначати причини, джерела фінансування та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації; причини та наслідки масових репресій, Голодомору; • пояснювати взаємозв'язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	
--	--

Західноукраїнські землі в міжвоєнний період

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1920 р. – підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923 р. – визнання країнами Антанти входження Східної Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. – утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. – утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. – проведення польською владою акції «пацифікації»; 1938 р. – надання автономії Підкарпатській Русі у складі Чехословаччини; 15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України; • персоналії: Євгена Коновальця, Володимира-Сергія Залозецького-Саса, Василя Мудрого, Августина Волошина; • значення понять і термінів: «осадництво», «пацифікація», «інтегральний націоналізм», «русинство», «Таємний університет», «політична еміграція». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини, територіальні межі Карпатської України; 	<p>Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Осадництво. Пацифікація. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація й Організація українських націоналістів. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й соціально-</p>

<ul style="list-style-type: none"> • характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920–1930-х рр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х рр.; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини поділу українських земель між різними державами у 1920–1930-х рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності політичних сил; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культурне та духовність. Політичне і культурне життя української еміграції.</p>
--	--

Україна в роки Другої світової війни

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 23 серпня 1939 р. – радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього («пакт Молотова–Ріббентропа»); 1 вересня 1939 р. – початок Другої світової війни; 17 вересня 1939 р. – вторгнення Червоної армії на територію Західної України; червень 1940 р. – вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини; 22 червня 1941 р. – напад Німеччини на СРСР; 30 червня 1941 р. – проголошення Акта відновлення Української Держави; 14 жовтня 1942 р. – створення Української повстанської армії (УПА); грудень 1942 р. – початок вигнання німецьких військ та їх союзників з України; 6 листопада 1943 р. – вигнання німецьких окупантів з м. Київ; січень – лютий 1944 р. – Корсунь-Шевченківська наступальна операція; 28 жовтня 1944 р. – завершення вигнання німецьких військ та їх союзників з території України; 9 травня 1945 р. – День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; 2 вересня 1945 р. – завершення Другої світової війни; • персоналії: Івана Багряного, Тараса Бульби (Боровця), Степана Бандери, Андрія Мельника, Ярослава Стецька, Романа Шухевича, Кирила Осьмака, Івана Кожедуба, Олексія Береста, Амета-Хана Султана, Василя Порика, Кузьми Дерев'янка, Олени Теліги; • значення понять і термінів: «радянізація», «план “Барбаросса”», «мобілізація», «евакуація», «випалена земля», «новий порядок», «план “Ост”», «Голокост», «остарбайтери», «концтабори», «колабораціонізм», «рух Опору», «похідні групи 	<p>Українське питання в міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939–1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941–1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами Німеччини та її союзниками.</p>

Організації українських націоналістів (бандерівців) (ОУН(б)), «Поліська Січ», «Східний вал», «депортація».

Уміє:

- встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення;
- визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів;
- розпізнавати на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР у 1939–1940 рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України німецьких загарбників і їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху Опору;
- характеризувати суть гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост», «нового порядку», Голокост, діяльність українського визвольного руху, діяльність та здобутки вказаних персоналій;
- визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель, політики радянської новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941–1942 рр., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу над нацистською Німеччиною та її союзниками; особливості культури й духовного життя;
- пояснювати наслідки найважливіших воєнних подій 1941–1944 рр. на території України, депортацію кримських татар та інших народів Криму;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

«Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акту відновлення Української Держави. Поліська Січ. Українська повстанська армія. Українсько-польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942–1943 рр. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура й духовність.

Україна в перші повоєнні роки

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1945 р. – входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. – Україна – співзасновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН); березень 1946 р. – ліквідація УГКЦ; 1946–1947 рр. – масовий голод в Україні; квітень – липень 1947 р. – проведення польською владою операції «Вісла»; жовтень 1947 р. – проведення операції «Захід»; 1951 р. – встановлення західного кордону УРСР; • персоналії: Катерини Білокур, Олександра Богомольця, Сергія Лебедева, Андрія Малишка, Максима Рильського, Володимира Сосюри, Павла Тичини, Володимира Філатова, Олеся Гончара, Василя Кука, Йосипа Сліпого; • значення понять і термінів: «відбудова», «операція “Вісла”», «операція “Захід”», «ждановщина», «лисенківщина», «космополітизм», «холодна війна»; • історично-культурні пам'ятки: картина «Хліб» авторства Тетяни Яблонської – 1949 р.; картина «Хата в Богданівці» авторства Катерини Білокур – 1955 р. <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України; • характеризувати політику влади щодо соціально-економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, хід операцій «Вісла» та «Захід»; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати особливості та наслідки радянської західних областей, причини та наслідки проведення операцій «Вісла» та «Захід», розгортання ідеологічних кампаній; • пояснювати причини масового голоду в Україні і ліквідації УГКЦ; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	<p>Україна – співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянської та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944–1950-х рр. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Депортаційні акції: операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946–1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.</p>

Україна в умовах десталінізації

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1953–1954 рр. – повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах; ліквідація ГУТАБу; лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. – XX з'їзд КПРС, засудження культу особи; 1959 р. – утворення Української робітничо-селянської спілки; 1959 р. – утворення Клубу творчої молоді «Сучасник» у м. Київ; • персоналії: Левка Лук'яненко, Івана Світличного, Василя Стуса, Алли Горської, Ліни Костенко, Євгена Сверстюка, Василя Симоненка, Леся Танюка, Сергія Корольова; • значення понять і термінів: «десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргосп», «шістдесятники», «дисиденти». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України; • характеризувати сутність процесу десталінізації, спроби реформ управління економікою в середині 1950–1960-х рр., особливості розвитку культури; сутність антирежимного руху та його течії; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • пояснювати причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР; • визначати наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення антирежимного руху; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво».</p> <p>Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.</p>

Україна в період загострення кризи радянської системи

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 1965 р. – перша хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1970–1972 рр. – видання самвидавного «Українського вісника»; 1972 р. – друга хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1976 р. – утворення Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ); • персоналії: Івана Дзюби, Валерія Марченка, Петра Григоренка, Миколи Руденка, В'ячеслава Чорновола, Михайла Брайчевського, Сергія Параджанова, Івана Миколайчука, Леоніда Бикова, Володимира Івасюка, Мустафи Джемілева, Миколи Амосова, Олега Антонова; • значення понять і термінів: «застій», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник»; • історично-культурну пам'ятку: картина «Гороховий звір» авторства Марії Приймаченко – 1971 р.; пам'ятник засновникам Києва (Кий, Щек, Хорив і їх сестра Либідь) авторства Василя Бородая – 1982 р. <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати наслідки змін в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр.; стан економіки; основні вимоги та напрями дисидентського руху 1960–1970-х рр., явища у сфері культури, політику зросійщення; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації спротиву, досягнення та проблеми розвитку соціальної сфери; • пояснювати значення дисидентського руху; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми; • візуально розпізнавати та характеризувати вказані історично-культурні пам'ятки. 	<p>Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.</p>

Відновлення незалежності України

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: квітень 1985 р. – початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. – катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС); вересень 1989 р. – створення Народного руху України за перебудову; березень 1990 р. – проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. – ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України; жовтень 1990 р. – «революція на граніті»; 24 серпня 1991 р. – ухвалення Верховною Радою УРСР Акту проголошення незалежності України; 1 грудня 1991 р. – проведення Всеукраїнського референдуму та обрання Президента України; • персоналію: Леоніда Кравчука, В'ячеслава Чорновола; • значення понять і термінів: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «український національно-демократичний рух», «багатопартійність», «суверенітет», «незалежність», «ринкові відносини», «референдум», «президент». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального і національного рухів, падіння авторитету Комуністичної партії України, процес формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акту проголошення незалежності України, особливості соціально-економічної становища УРСР; діяльність вказаної персоналії; • визначати причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення; зв'язок між національно-демократичним і дисидентським рухами, як формами українського визвольного руху; 	<p>Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання</p>

<ul style="list-style-type: none"> • пояснювати причини розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні; значення відновлення незалежності України; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	України. Культура. Духовне відродження.
---	---

Становлення України як незалежної держави

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 6 грудня 1991 р. – започаткування Збройних Сил України; липень 1994 р. – обрання Леоніда Кучми Президентом України; 1995 р. – обрання України членом Ради Європи (РЄ); 28 червня 1996 р. – ухвалення Конституції України; вересень 1996 р. – запровадження національної грошової одиниці – гривні; жовтень–грудень 2004 р. – «Помаранчева революція», обрання Президентом України Віктора Ющенка; • персоналії: Леоніда Кучми, Віктора Ющенка, Любомира Гузара, Леоніда Каденюка, Руслани Лижичко, Валерія Лобановського; • значення понять і термінів: «корупція», «тіньова економіка», «олігарх», «Помаранчева революція», «поліконфесійність». <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ, Севастополь); • характеризувати державотворчі процеси, зміни в політичному, соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір; діяльність та здобутки вказаних персоналій; • визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності; • пояснювати причини європейської інтеграції України; • сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми. 	<p>Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991–1998 рр. та в 1998–2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в системі міжнародних відносин. Культура й духовність.</p>

Творення нової України

Результати навчально-пізнавальної діяльності	Зміст історії України
<p>Учень/учениця знає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дати подій: 2008 р. – вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ); січень 2010 р. – обрання Віктора Януковича Президентом України; листопад 2013 – лютий 2014 рр. – революція Гідності, повалення авторитарного режиму; червень 2014 р. – обрання Петра Порошенка Президентом України; 2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС); вересень 2014 р., лютий 2015 р. – Мінські угоди; • персоналії: Петра Порошенка, Сусани Джамаладінової (Джамали), Святослава Вакарчука, Віталія Кличка, Андрія Шевченка, Володимира Зеленського; • значення понять і термінів: «Євромайдан», «революція Гідності», «Небесна Сотня», «сепаратизм», «антитерористична операція», «анексія», «тимчасово окупована територія», «кіборг», «волонтерський рух», «люстрація», «громадянське суспільство», «безвізовий режим», «екуменізм», «ОРДЛО»; <p>Уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • встановлювати приналежність вказаних подій до століть, співвідношення між подіями та їх віддаленість від сьогодення; • визначати правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; • розпізнавати на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ, Севастополь); • характеризувати перебіг державотворчих процесів в Україні впродовж останнього десятиліття; природу походження, рушійні сили та значення Євромайдану і революції Гідності; чинники формування громадянського суспільства в незалежній Україні; важливість для України політичної асоціації, економічної інтеграції та впровадження безвізового режиму з ЄС; діяльність та здобутки вказаних персоналій; 	<p>Суспільно-політичне життя України в 2005–2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція Гідності. Небесна Сотня. Анексія росією Криму. Агресія росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країні ЄС для громадян України. Культура й духовність. Повномасштабна агресія росії проти України 24 лютого 2022 р.</p>

- визначати основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності; основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 2005–2008, 2008–2014 і після 2014 р.;
- пояснювати передумови, ознаки та наслідки агресії росії проти України;
- сприймати та інтерпретувати різновидові історичні джерела, що стосуються теми.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Лях Р., Темірова Н. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2003. — 192 с.
2. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2005. — 280 с.
3. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2005. — 256 с.
4. Швидько Г. К. Історія України. XVI — XVIII ст.: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 1999. — 384 с.
5. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2005. — 352 с.
6. Реєнт О., Малій О. Історія України. Кінець XVIII - початок XX століття: Посібн. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2003. — 224 с.
7. Турченко Ф. Новітня історія України. Частина перша. 1914—1939: Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2002. — 352 с.
8. Кульчицький С, Шаповал Ю. Історія України (1914—1939): Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2003. — 304 с.
9. Гупан Н. М., Пометун О. І. Новітня історія України: 1914—1939: 10 кл.: Навч. посіб. — К.: А.С.К., 2003. — 352 с.
10. Турченко Ф. Новітня історія України (1939 — початок XXI ст.): Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2006. — 384 с.
11. Кульчицький С, Шаповал Ю. Історія України (1939—2001): Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Генеза, 2005. — 320 с.
12. Гупан Н. М., Пометун О. І., Фрейман Г. О. Новітня історія України: 11 кл.: Навч. посіб. — К.: А.С.К., 2007.—

384 с.

13. Крупчан С, Крупчан Т., Скопненко О., Іванюк О. Новий довідник: Історія України. — К.: Казка, 2006. — 736 с.

14. Бойко О.Д. Історія України: Навч. посіб./3-тє вид., вип., доп.— К.:Академвидав,2007.— 688 с.

15. Кульчицький С. В., Мицик Ю. В., Власов В. С. Історія України: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. — К.: Літера ЛТД, 2007. — 528 с.

При підготовці до співбесіди радимо також використовувати й інші підручники та посібники з історії України, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступне випробування проводиться у формі співбесіди.

Список допущених до співбесіди ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Програми співбесід оприлюднюються на офіційному сайті Університету (<http://www.tntu.edu.ua>).

Співбесіда проводиться у строки, передбачені Правилами прийому у 2023 р.

Розклад проведення співбесіди затверджується головою Приймальної комісії і оприлюднюється на офіційному веб-сайті Університету.

На співбесіду вступник з'являється з паспортом громадянина України.

Співбесіда проводиться предметною екзаменаційною комісією згідно з розкладом у день іспиту, які відповідають предметам національного мультипредметного тесту.

Співбесіда проводиться в усній формі та складається із відповідей на теоретичні запитання із матеріалу програми з історії України.

Інформація про результати співбесіди оголошується вступникам в день її проведення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність відповідей.

Загальна оцінка визначається як середня виважена з оцінок відповідей на усі запитання.

Рівні компетентності	Бали	Критерії
Низький	100	Вступник володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються вступником окремими словами чи реченнями.
	109	Вступник володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
	119	Вступник володіє на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
Середній	129	Вступник володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
	139	Вступник володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину.
	149	Вступник може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.
Достатній	159	Вступник здатний застосувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень.
	169	Вступник вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача.
	179	Вступник вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і застосовує його на практиці; самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.
Високий	187	Вступник виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем.
	195	Вступник вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисту життєву позицію, узгоджуючи її із загальнолюдськими цінностями.
	200	Вступник виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.